

STILLE TIJD

Thema: De poëtische boeken in de Bijbel

- Probeer iedere dag specifiek tijd te maken voor een ontmoeting met Jezus Christus door het lezen en overdenken van zijn Woord.
- Bid, praat met Jezus en maak een paar korte aantekeningen in je map over deze bijbelgedeelten.
- Schrijf op wat je aanspreekt, wat je opvalt, wat je mooi of moeilijk vindt of wat je duidelijk wordt.

Dag 1^{BS} Psalm 103:1-22.

Een psalm over Gods weldaden.

Dag 2 Psalm 139:1-24.

De alwetendheid van God.

Dag 3 Spreuken 16:1-9.

God alleen doet plannen slagen.

Dag 4 Spreuken 26:4-12.

Wat is wijs?

Dag 5 Prediker 4:7-12.

Beter met zijn tweeën dan alleen.

Dag 6 Prediker 11:7-12:14.

Denk aan je Schepper voordat het te laat is.

Dag 7 Hooglied 1:1-2:17.

Een lied van een minnaar en zijn beminde.

Dag 8 Klaagliederen 3:1-27.

Wanhoop en hoop.

Dag 9 Job 1:1-2:13.

Job, die in God gelooft, wordt door de satan getest.

Dag 10 Job 40:15-41:13 (NBG 40:10-41:12).

De Maker van het nijlpaard (behemoth) en de krokodil (leviathan).

- Denk na over Psalm 139:23-24. Een mogelijk gebed wanneer je je eigen leven onder de loep neemt.
- Vraag deze week aan God om jouw hart te doorzoeken en jouw gedachten op de proef te stellen!
- Bid elke dag voor iemand of iets specifiek en zie uit naar wat God doet (Psalm 5:4).

STUDIE

Thema: De poëtische boeken

Lees studie 12 goed door voor de volgende bijeenkomst. Heb je er vragen over, schrijf ze op en mail ze naar je kringleider, dan gaan wij samen op zoek naar de antwoorden.

BIJBELSTUDIE

Thema: Een Psalm over Gods weldaden

Als je wilt, kun je alvast de bijbelstudie voor de komende bijeenkomst voorbereiden door het bijbelgedeelte een keer te lezen.

Gebruik hierbij de '5 stappen-methode' voor bijbelstudie. Het bijbelgedeelte is: **Psalm 103:1-22**.

MEMORISATIE

Motivatie.

Jezus kende bijbelgedeelten uit zijn hoofd (Lucas 4:4-13). Jij ook?

Leer het onderstaande vers uit je hoofd of leer dat vers uit de vertaling die jouw voorkeur heeft.

DE POËTISCHE BOEKEN

Spreuken 9:10

Om wijs te worden,
moet je ontzag hebben
voor de Heer,
om inzicht te verkrijgen,
moet je de heilige God kennen.

Spreuken 9:10 (GNB)

12. De poëtische boeken

In de poëtische boeken: Job (1900–500 v.Chr.), Psalmen (1000–400 v.Chr.), Spreuken (971–685 v.Chr.), Prediker (971–333 v.Chr.), Hooglied (voor 874 v.Chr.) en Klaagliederen (na 586 v.Chr.) vind je veel bijbelse poëzie. Poëzie vind je terug in bepaalde delen van de profeten en ook in de toespraken van Jezus Christus en Paulus.

A. Figuurlijke spreekwijzen en poëzie in de Bijbel

1. Hoe leg je figuurlijke en poëtische uitdrukkingen uit?

De bijbelse poëzie bevat veel beeldspraak. Een gedachte of begrip wordt dan op een figuurlijke en niet letterlijke manier omschreven. Zo krijgt het een bijzonder effect. Het is belangrijk om dit in de Bijbel te herkennen en correct uit te leggen. De Joden en zelfs Jezus' discipelen maakten ernstige fouten toen ze bepaalde uitspraken van Jezus die figuurlijk bedoeld waren letterlijk namen (vgl. Johannes 2:19-21; 3:3-5; 4:10-14; 4:31-34; 6:51-52; 7:33-36; 8:51-53; 11:11-14; 11:23-26; 14:4-6)! Jezus sprak bv. tot de Joden over 'een tempel', die zij afbraken en Hij weer in 3 dagen zou opbouwen. De Joden dachten aan het letterlijke tempelgebouw. Maar Jezus bedoelde de tempel van zijn lichaam (Johannes 2:21).

Als je beeldspraak in de Bijbel wilt uitleggen moet je rekening houden met de betekenis van deze uitdrukkingen in die tijd en de historische gelegenheid of gebeurtenis waarvoor het geschreven werd (als dat bekend is). Ook moet je kijken naar de dichter zelf: zijn kennis van God, zijn relatie en ervaring met God, zijn inzicht in zichzelf en andere mensen, zijn karakter, zijn relaties met andere mensen, zijn overtuiging, wijsheid en alles waarin hij gelooft, zijn gevoelens, zoals bewondering, verontwaardiging, angst en zijn houding, zijn ambities en zijn verwachtingen. En zoals met alle boeken in het Oude Testament moet je kijken welk licht het Nieuwe Testament eventueel op dit gedeelte werpt. Tenslotte moet je rekening houden met het soort beeldspraak dat gebruikt wordt. Hebreeuwse beeldspraken zijn: stijlfiguren, parallelisme en hyperbolische uitdrukkingen.

2. Stijlfiguren

Een vergelijking vergelijkt ongelijke dingen met elkaar. Bijvoorbeeld "wij dwaalden rond *als* schapen" (Jesaja 53:6). Verloren mensen gedragen zich als verloren schapen. Of "de HEER is mijn *herder*" (Psalm 23:1). De HEER gedraagt zich tegenover mij als een herder tegenover zijn schapen (Johannes 10:11-14).

Een tegenstelling (paradox) combineert woorden die tegenstrijdig lijken. Bijvoorbeeld 'opnieuw geboren' (Johannes 3:3), 'een levend offer' (Romeinen 12:1), 'de wet die vrijheid brengt' (Jakobus 1:25).

Een associatie vervangt woorden door iets wat daarmee in verband staat. Bijvoorbeeld "de *sleutels* van de dood en van

het dodenrijk" (Openbaring 1:18). 'Sleutels' staan voor gezag en beheer.

Een analogie vertegenwoordigt iets wat een overeenkomstig kenmerk heeft. Bijvoorbeeld "dat u weer aangewezen bent op *melk* in plaats van op *vast voedsel*" (Hebreeën 5:12). 'Melk' staat voor de eerste en makkelijke leerstellingen in de Bijbel, terwijl met 'vast voedsel' ook de moeilijke leerstellingen bedoeld worden (2 Petrus 3:15b-16). Ook de 'typen' (grondvormen) in studie 10 over de geschiedenisboeken zijn voorbeelden van analogie.

Een mensvormige uitdrukking kent een menselijk kenmerk aan iets toe. Bijvoorbeeld "bergen en heuvels zullen je *juichend begroeten*, en alle bomen zullen *in de handen klappen*" (Jesaja 55:12b). Dit is een uitdrukking van vreugde in de schepping wanneer Gods Woord zijn doel bereikt.

Een puntige uitdrukking geeft een scherpe, spottende of overdreven betekenis aan iets. Bijvoorbeeld Elia begon hen te bespotten en zei: "Roep zo hard u kunt! Hij is toch een god? *Hij heeft zeker iets anders te doen. Ik denk dat hij zich even moest afzonderen. Is hij soms op reis gegaan? Misschien slaapt hij, en moet u hem wakkeren!*" (1 Koningen 18:27). Of "En wie van jullie nog in leven zijn, zal ik in het land van hun vijanden zo schrikachtig maken dat ze al op de vlucht slaan *wanneer ze een blaadje horen ritselen*" (Leviticus 26:36).

Een verzachtende uitdrukking geeft een verhullende of minder harde betekenis aan iets. Bijvoorbeeld "met deze woorden *ontsliep* hij" (Handelingen 7:60 NBG). Dit betekent dat hij stierf, maar dan fijngevoelig omschreven.

3. Parallellismen

De Hebreeuwse poëzie wordt vaak geschreven in coupletten van meestal twee (en soms drie of vier) regels, die op een of andere manier met elkaar in verband staan. De tweede regel werpt licht op de eerste en helpt daarbij vast te stellen wat de echte bedoeling van de schrijver is. Zoek daarom naar synoniemen of tegenstellingen, naar woorden als 'maar' en 'opdat', naar woorden die letterlijk zijn en die figuurlijk zijn en naar woorden die een climax vormen.

Dit kenmerk van oudtestamentische poëzie heet 'parallelisme' en heeft de volgende vormen:

Een herhaling. De tweede regel geeft dezelfde of een erop lijkende gedachte in andere woorden weer. Bijvoorbeeld "maak *aan alle volken* zijn majesteit bekend, *aan alle naties* zijn wonderdaden" (Psalm 96:3).

Een toevoeging. De tweede regel bevat een toegevoegde gedachte: de reden of het doel. Bijvoorbeeld "wie *uw naam kent*, kan op u vertrouwen, (want) *U verlaat niet* wie U zoeken, HEER" (Psalm 9:11 NBG).

Een tegenstelling. De tweede regel geeft een contrast weer of een tegengestelde gedachte. Bijvoorbeeld "een *vriendelijk* antwoord doet woede bedaren, (maar) *krenkende* woorden wakkeren toorn aan" (Spreuken 15:1 NBG).

Een climax. De tweede regel werkt het effect van de eerste regel uit. Bijvoorbeeld "ik zocht de HEER en Hij *gaf antwoord*, Hij heeft mij van alle angst *bevrijd*" (Psalm 34:5).

4. Hyperbolische uitdrukkingen

Een hyperbolische uitdrukking is een overdreven uitspraak, die niet letterlijk bedoeld is, maar uitdrukking geeft aan diepe en sterke gevoelens. Hyperbolische taal wordt gebruikt door Job (Job 6:26; 16:12-14) en door de psalmdichters in de zgn. vloekpsalmen (Psalm 10:15 NBG; 55:10; 58:7; 59:6,12-14; 69:23-29; 109:6-13; 140:9) en door Jeremia (Jeremia 10:25a; 12:3b; 17:18; 18:21-23).

De schrijvers in het Oude Testament gebruiken nogal eens krasse taal. Dit komt omdat vóór de eerste komst van Jezus Christus zij alleen Gods gerechtigheid zagen wanneer rechtvaardige mensen beloond werden en goddeloze mensen bestraft. (Zie de tegenstellingen in Psalm 1:1-3 en 1:4-6; Psalm 5:6b en 5:13a; Spreuken 2:21 en 2:22). Vanuit hun liefde voor God beschouwden ze Gods vijanden als hun eigen vijanden. Wanneer ze zagen dat slechte mensen het goed hadden en zegevierden, leek dit de heiligheid, rechtvaardigheid en almacht van God tegen te spreken. Dit konden ze niet verdragen (*Lees* Psalm 73:2-20) en daarom smeekten ze God of hij zijn eigen eer en gerechtigheid hoog wilde houden door een verpletterende slag toe te brengen aan deze goddeloze mensen. Daarom uitten ze hun intense gevoelens in gewelddadige taal, zoals haat voor hun vijanden (Psalm 139:21-22), het verlangen naar wraak (Psalm 28:4-5) en zelfs hun vernietiging (Psalm 83:1-5,14-18)!

Maar God heeft geduld met de goddeloze omdat hij hem een kans wil geven om tot bekering te komen (Lucas 4:18-19; 2 Korintiërs 6:2; 1 Timoteüs 2:1-4 en 2 Petrus 3:9). Gods ongenoegen over de zonde en Gods verdraagzaamheid voor de zondaar werd pas echt duidelijk en kon pas echt begrepen worden, toen Jezus Christus op aarde kwam om zijn liefde voor zondaars te tonen (Romeinen 3:23-26). Bovendien gaf Hij ons het voorbeeld hoe te reageren op onrechtvaardigheid (1 Petrus 2:21-23). Hij vertelde dat wij onze vijanden moeten liefhebben, goed doen aan wie ons haten, zegenen wie ons vervloeken en bidden voor (niet tegen!) wie ons slecht behandelen (Lucas 6:27-28)! En Paulus leerde geen kwaad met kwaad te vergelden, maar ruimte te laten voor Gods wraak en het kwaad te overwinnen door het goede te doen (Romeinen 12:17-21). Dit wisten de schrijvers in het Oude Testament nog niet. Hier moeten we rekening mee houden als we het Oude Testament lezen. We moeten de poëzie in het Oude Testament lezen in het licht van wat bekend gemaakt is in het Nieuwe Testament!

B. Het boek Job

1. Het lijden van Job als gevolg van de geestelijke strijd

Het boek Job wijst het gezichtspunt van de hand dat lijden uitsluitend *een straf* is voor de zonde van de mens en dat men daarom een verband kan leggen tussen iemands lijden en zijn zonden. Dit wijdverspreide misverstand werd hooggehouden door Jobs familie en

vrienden. Dit misverstand zette zich ook in Israël voort tot in de nieuwtestamentische tijd. De bewering ‘als iemand zich van God afkeert, zal dat leiden tot straf van God, die kan bestaan uit rampen’ (Jesaja 3:10-11; Ezechiël 14:21) is terecht. Maar de omgekeerde bewering ‘rampen bewijzen dat iemand een zondaar moet zijn’, is niet noodzakelijk waar (Johannes 9:1-3)!

Het boek Job helpt om vanuit Gods oogpunt zicht te krijgen op rampen en lijden. Daarom begint het boek ook met een blik achter de schermen van de aardse gebeurtenissen en toont wat in de hemel plaatsvindt. God was vol lof over Job die heel rijk was maar ook in moreel en geestelijk opzicht goed leefde. De satan meende dat Jobs vroomheid een verfijnde vorm van egoïsme was: door vroom te zijn verkreeg een mens veiligheid en welvaart voor zichzelf omdat God de vromen en hun bezittingen beschermde. Hij stelde dat als een mens geen voordeel trekt uit zijn juiste gedrag tegenover God en mensen, hij zich heel anders zou gedragen en niet meer zo vroom zou zijn. De satan daagde God uit om zijn bescherming van Job weg te nemen. Dan zou God wel zien dat Job hem zou verlaten! God wist echter dat Job Hem niet diende om er zelf beter van te worden, maar dat Job Hem diende omdat Hij God was. Maar omdat het zinloos was om met de satan in discussie te gaan, nam God de uitdaging aan en zette daarmee zijn eigen eer op het spel. De manier waarop Job zou reageren op de rampen en het lijden die hem overkwamen, zou van invloed zijn op de eer van God. God stond de satan toe allerlei rampen en lijden in Jobs leven te veroorzaken, met de bedoeling dat het werk van God zichtbaar zou worden in Jobs leven, maar Hij legde hem wel één beperking op: de stan mocht Job niet doden. Nadat de satan alles van Job afgenomen had, keerde Job zich nog steeds niet tegen God, maar bleef hij echt vroom! Hiermee werd bewezen dat het argument van de satan een leugen was (Johannes 8:44) en dat Gods glorie en eer standhielden!

2. Gods heilige redenen voor het lijden

De belangrijkste boodschap van het boek Job is dat God het onvoorwaardelijke recht heeft om mensen te laten lijden, omdat Hij er heilige redenen toe heeft, welke Hij niet altijd aan ons bekend maakt. Het boek Job leert ons dat God de almachtige Schepper en Heer is van het heelal en van ieder mens.

In het begin erkent Job Gods almacht. God had hem rijkdom, kinderen en gezondheid geschonken en vervolgens had God dit weer afgenomen. God had onvoorwaardelijk het recht daartoe (Job 1:21). Wie Gods zegeningen aanvaardde, had geen keus maar moest ook Gods beproevingen aanvaarden (Job 2:10b). Later echter – tijdens de gesprekken met zijn vrienden – erkende Job Gods almacht niet langer. Hij riep God ter verantwoording om uit te leggen waarom hij zo moest lijden. Dit is heel goed te begrijpen: welk mens zou niet vragen naar het ‘waarom’ van zijn lijden? Natuurlijk had God in één klap Jobs vragen kunnen oplossen door hem de werkelijke heilige

redenen te vertellen. Maar dat deed God niet. Hij liet Job niet achter de hemelse schermen kijken. Toen God uiteindelijk tot Job sprak (Job 38–42), gaf Hij Job geen antwoord op zijn ‘waarom’-vraag. Hij toonde Job slechts zijn majesteit, macht en wijsheid, die het menselijk verstand te boven gaan. Daardoor kwam Job tot overgave en onderwierp hij zich aan Gods almachtig handelen met hem, ook al had hij geen antwoord gekregen op zijn vraag. Job kwam tot berouw omdat hij Gods handelen ter discussie had gesteld en zich arrogant had gedragen tegenover God (Job 42:1-6). Uit genade en liefde herstelde God Jobs gezondheid, gezin en bezittingen. Hoewel Job geen kijkje achter de schermen kreeg, laat God de lezers van het boek Job wel achter de schermen kijken. We zien daar het meningsverschil tussen God en de satan. En de werkelijke reden voor Jobs lijden was dat God in Jobs leven zijn grootheid tentoonspreidde. Door het hele boek Job laat God ons zien dat Hij in het algemeen zijn eigen heilige redenen of bedoelingen heeft met alles wat er gebeurt. Maar die heilige reden of bedoeling openbaart Hij niet altijd (Jesaja 55:8-9). Dat is Gods almachtige (voor)recht. Dit is de belangrijkste boodschap van het boek Job. De enige juiste reactie van de mens daarop is overgave, onderwerping en aanbidding! Dat deed Job. En dat moeten wij ook doen.

C. Het boek Prediker

1. De zinloosheid van dingen zonder eeuwigheidswaarde

Alles is ijdelheid (leeg, nietig en vergankelijk) (Prediker 1:2-3). Het boek Prediker is een zoektocht naar de zin van het leven. Het leven is een raadsel en zelfs Gods handelen is soms ondoorgroendelijk. De prediker probeert de sleutel te vinden tot de echte zin van het leven. Hij onderzoekt het leven vanuit alle hoeken om te zien waar echte voldoening gevonden kan worden. Het kan in elk geval niet gevonden worden in plezier, geweldige prestaties en grote bezittingen (Prediker 2:1-11). Dit bewijst dat het nutteloos is om de zin van het leven te zoeken in materiële zaken of pure menselijke ondernemingen, d.w.z. zonder God. Het bewijst dat het zinloos is om blijvende betekenis van het zwoegen van de mens op aarde te vinden, wanneer God daarin niet betrokken wordt (vgl. Psalm 127:1-2). Het is zinloos door zwoegen heel rijk te worden. Je rijkdom moet je na je dood aan anderen nalaten (Prediker 2:12-23). God doet alles met het oog op de eeuwigheid en mensen kunnen daaraan niets toevoegen of afdoen (Prediker 3:1-15). Het is zinloos (zonder God) te leven en daarna zoals alle dieren te sterven. De mens zonder God kan alleen vreugde vinden in dit leven, maar niet in het hiernamaals (Prediker 3:16-22). Het is zinloos je af te matten wanneer je alleen, zonder een partner en zonder God, in het leven staat (Prediker 4:4-12). Het is zinloos om godsdienstig te zijn (offers te brengen) zonder naar God te luisteren. Het is zinloos geloften aan God te doen

zonder ze na te komen (Prediker 4:17–5:6). Het is zinloos om naar meer geld en rijkdom te streven (Prediker 5:8–6:12). (Zonder God) is geboorte, leven en lachen zinloos, want na veel verdriet en rouw moet een mens toch sterven (Prediker 7:1-4). Het is zinloos te luisteren naar het zingen en gelach van dwazen. Het is zinloos mensen af te persen en steekpenningen aan te nemen. Het is zinloos arrogant en heel gehaast te zijn. Het is zinloos boos te worden. Het is zinloos te denken dat de vroegere tijden beter waren. Het is zinloos om te proberen de toekomst te begrijpen (Prediker 7:5-14). Het is zinloos om zonder God rechtvaardig te leven (Prediker 7:15-22). Het is zinloos om zonder God wijsheid proberen te vinden (Prediker 7:23-29). Het is zinloos je tegen de overheden of tegen je stervensdag te verzetten (Prediker 8:1-9). Het is zinloos om zonder God proberen te begrijpen waarom de rechtvaardige lijdt en de goddeloze het goed heeft (Prediker 8:10-17). Het is zinloos om te proberen aan de dood te ontsnappen.

Het boek concentreert zich dus op de zinloosheid van leven, werken en zich inspannen op aarde, als dat gedaan wordt zonder God (vgl. Romeinen 8:20). Het is echter niet de bedoeling van de schrijver om het leven op aarde negatief te beoordelen.

2. De zin van dingen met eeuwigheidswaarde

De praktische conclusie van het boek Prediker is dat de mens geroepen is om zijn werk in dit leven energiek en doortastend aan te pakken (Prediker 11:1-6). Er wordt van de mens verwacht dat hij zich voorbereidt op het toekomstige leven (Prediker 11:7–12:7).

De prediker ontdekt dat alleen God de sleutel in handen heeft om te weten wat de zin van het leven is en hoe je blijvende voldoening kunt ervaren! In Prediker 12:13-14 zegt hij: “Alles wat je hebt gehoord komt hierop neer: heb ontzag voor God en leef zijn geboden na. Dat geldt voor ieder mens, want God oordeelt over elke daad, ook over de verborgen daden, zowel over de goede als de slechte.”

Het werkelijke doel van de schrijver is de boodschap te brengen van de zinloosheid van dingen die geen eeuwigheidswaarde hebben, om zodoende de mensen ertoe te brengen de blijvende betekenis te zoeken en te vinden van de dingen die wel eeuwigheidswaarde hebben (vgl. 2 Korintiërs 4:18; 5:7)

In deze zin is Prediker ook een onderdeel van het evangelie dat christenen moeten doorgeven. Het menselijk hart verlangt altijd naar dingen die blijvende voldoening kunnen geven. Maar alleen als de mensen de zinloosheid en het gebrek aan waarde inzien van hun aardse zwoegen en bezittingen, zullen ze gaan zoeken naar wat eeuwig is en niet vergaat. Alleen Jezus Christus is de Gever van eeuwig en onvergankelijk leven en voldoening voor het menselijke hart! (Johannes 10:10)! Alleen wat christenen met Christus en voor Christus doen heeft eeuwigheidswaarde (Psalm 16:8; 36:10; Matteüs 25:40; Romeinen 11:36).